

تاثیر پویایی هیئت مدیره بر تجدید ارائه صورت های مالی

محمد رضا همدانلو

کارشناسی ارشد حسابداری، واحد بستان آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، بستان آباد، ایران.
mohammadhamedanlou@gmail.com

غلامرضا میرزایی مهر

دانشجوی دکتری اقتصاد مالی، پردیس ارس دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. (نویسنده مسئول).
mirzaei_83090@yahoo.com

رسول رضوانی

کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، مدیریت استراتژیک، موسسه آموزش عالی علم و فن آوری شمس، تبریز، ایران.
r.rezvani@tabrizu.ac.ir

چکیده

تجدید ارائه صورت های مالی قصور و کوتاهی های گزارشگری می باشد. تصدیق بر این است که گزارش های مالی قبلی قابل اتکا نمی باشد. چنین کوتاهی هایی دلایل بالقوه مختلفی دارد و اثراتی که می تواند سلامت شرکت را از بین برده و سؤالاتی درباره صداقت و تخصص افراد ایجاد می کند که بر گزارشگری، عملیات و انطباق آنها تأثیر می گذارد و جایگاه هیئت مدیره شرکت به عنوان نهاد حمایت کننده و دارنده نقش مراقبت و نظارت بر کار مدیران اجرایی به منظور حفظ منافع مالکیتی سهامداران، دارای اهمیت ویژه ای است. رمز موفقیت یک شرکت در گرو هدایت مطلوب آن است، به گونه ای که می توان ادعا کرد راز جاودانگی شرکت های معروف و خوش نام در برخورداری آن ها از یک هیئت مدیره مؤثر و کارا نهفته است. از این رو هدف این تحقیق بررسی این موضوع است که آیا پویایی هیئت مدیره بر تجدید ارائه صورت های مالی تأثیر دارد یا نه؟ جامعه آماری شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ و با استفاده از اطلاعات ۱۰۰ شرکت و روش رگرسیون خطی چند متغیره به آزمون فرضیه پرداخته شد که نتایج آزمون نشان داد پویایی هیئت مدیره بر تجدید ارائه صورت های مالی رابطه معنادار و معکوسی دارند. یعنی با افزایش پویایی هیئت مدیره، تجدید ارائه صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران کاهش پیدا می کند.

واژگان کلیدی: تجدید ارائه صورتهای مالی، کارایی هیئت مدیره، پویایی هیئت مدیره.

مقدمه

تجدید ارائه صورت های مالی نوعی از تحریف است که به دلیل نبود اصول پذیرفته شده حسابداری یا گزارشگری مالی رخ می دهد. تجدید ارائه، اعتبار گزارش های مالی آینده شرکت را زیر سؤال می برد، بدلیل اینکه قبلاً اطلاعات مالی با کیفیت پایین منتشر شده است. این افزایش در تجدید ارائه صورت های مالی و زیان متعاقب سهامداران، نظارت عمومی قابل توجه بر حسابرسان در جهت حصول اطمینان از کیفیت صورت های مالی را می طلبد (رومانس و همکاران^۱، ۲۰۰۸). بر اساس پژوهش کراس و همکاران^۲ (۲۰۰۴) مهم ترین علل تجدید ارائه صورت های مالی شامل شناسایی درآمدها،

¹ Romanus et al

² Cross et al

ذخایر، بیش از اندازه گزارش کردن دارایی ها، سرمایه کردن نادرست برخی از مخارج، مخارج تجدید ساختار، ارائه کمتر از واقع بدهی ها یا کاهش ارزش دارایی هاست. بیبر و همکاران^۱ (۲۰۰۹) تجدید ارائه صورت های مالی را به عنوان تصحیح اشتباهات موجود در صورت های مالی حسابداری که در دوره های گذشته در اثر بی دقتی و یا نهایتاً در اثر مدیران فرصت طلب ایجاد شده است، تعریف نموده اند. مطابق با منشور کمیته حسابرسی، هدف از تشکیل کمیته حسابرسی، کمک به ایفای مسئولیت نظارتی هیئت مدیره و بهبود آن می باشد. مسئولیت اصلی هیئت مدیره، ایجاد حاکمیت کارآمد بر امور شرکت در راستای منافع سهامداران و تعادل در منافع ذینفعان مختلف مانند: مشتریان، کارکنان، سرمایه گذاران و جوامع محلی می باشد. از مدیران انتظار می رود که تصمیمات را به گونه ای اتخاذ کنند که بهترین منافع نصیب شرکت شود (آئین نامه نظام راهبری شرکتی). هیئت مدیره از ارکان حاکمیت شرکتی محسوب می شود. مسئولیت اصلی هیئت مدیره، ایجاد راهبری کارآمد بر امور شرکت، در راستای منافع ذینفعان مختلف آن از جمله مشتریان، کارکنان، سرمایه گذاران و جوامع محلی می باشد. هیئت مدیره مهم ترین نقطه اتکای صاحبان و مدیران شرکت می باشند. هیئت مدیره به صورت تئوریک وظیفه اداره شرکت در مسیر تأمین منافع صاحبان سها را بر عهده دارد. قوانین نیز در این رابطه نقش مراقب را به صورت سخت و مطلق بر عهده هیئت مدیره گذارده است. جایگاه هیئت مدیره شرکت به عنوان نهاد حمایت کننده و دارنده نقش مراقبت و نظارت بر کار مدیران اجرایی به منظور حفظ منافع مالکیتی سهامداران، دارای اهمیت ویژه ای است. رمز موفقیت یک شرکت در گرو هدایت مطلوب آن است، به گونه ای که می توان ادعا کرد راز جاودانگی شرکت های معروف و خوش نام در برخورداری آن ها از یک هیئت مدیره مؤثر و کارا نهفته است. هیئت مدیره شرکت، قلب آن محسوب می شود. پس باید همواره سالم و شاداب باشد و خوب تغذیه گردد. با گسترش شرکت های سهامی و افزایش وظایف و اختیارات هیئت مدیره شرکت ها، این سوال مطرح می گردد که مدیران چگونه پی گیر منافع سهامداران خواهند بود و چه تضمینی برای تأمین منافع کلیدی و سهامداران و سایر گروه های ذینفع وجود دارد؟ زیرا همواره به طور بالقوه این امکان وجود دارد که مدیران اقداماتی انجام دهند که در جهت منافع خودشان و عکس منافع سهامداران باشد. این امر ناشی از وجود عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و سهامداران شرکت می باشد. به این دلیل که برای مدیران امکان دسترسی انحصاری به بخشی از اطلاعات و نیز تهیه و ارائه اطلاعاتی همچون اطلاعات مالی وجود دارد و سهامداران نمی توانند اعمال و فعالیت های مدیران را به طور مستمر مشاهده و کنترل نمایند. استفاده کنندگان از اطلاعات مالی نیز همواره از عدم تقارن اطلاعات حسابداری ناراضی بوده اند و همواره به دنبال اطلاعاتی هستند که بتوانند جهت تصمیم گیری های منطقی از آن استفاده نمایند. در صورتی که اطلاعاتی قابل اتکاء وجود داشته باشد که بتوان از آن ها در فرآیند تصمیم گیری استفاده نمود، آنگاه اطلاعات مذکور، مربوط تلقی خواهند. بنابراین شناسایی سازوکارهایی که بتواند به ایجاد معیارهای با قابلیت اتکاء و کاهش تضاد منافع موجود بین ذینفعان کمک نماید، بسیار حائز اهمیت خواهد بود. این امر منجر به بحث های متعددی شده است که موضوع حاکمیت شرکتی از اصلی ترین آن هاست. حاکمیت شرکتی راهکاری جهت از بین بردن عدم تقارن اطلاعاتی موجود بین مدیران و سهامداران، از طریق تضاد منافع می باشد و یکی از مهم ترین مکانیزم های آن بهبود ساختار هیئت مدیره می باشد (پروین، ۱۳۹۷). تفکیک مالکیت از مدیریت در سطح شرکت ها باعث به وجود آمدن ناسازگاری میان مدیران و مالکان می شود. هیئت مدیره واحدی مهم در ساختار سازمانی هر شرکت می باشد که محور ارتباطی میان سهامداران و مدیران تلقی می شود و به واسطه همین موضوع، ایفا کننده نقش مهمی در حاکمیت شرکتی در سطح شرکت هاست (حساس یگانه و معیری، ۱۳۸۷).

¹ Baber et al

بیان نظری

کارایی هیئت مدیره

هیئت مدیره از ارکان حاکمیت شرکتی محسوب می‌شود. مسئولیت اصلی هیئت مدیره، ایجاد راهبری کارآمد بر امور شرکت، در راستای منافع ذینفعان مختلف آن از جمله مشتریان، کارکنان، سرمایه‌گذاران و جوامع محلی می‌باشد. مسائل اساسی مربوط به هیئت‌مدیره ترکیب هیئت و پاداش مدیران اجرایی است. ویژگی‌های ترکیب هیئت‌مدیره شامل اندازه و ساختار آن، تعداد مدیرانی که هیئت‌مدیره را تشکیل می‌دهند، نسبت مدیران غیرموظف و ترکیب نقش مدیرعامل و رئیس آن می‌باشد که در این تحقیق از ویژگی‌های ترکیب هیئت مدیره، تفکیک نقش مدیرعامل و رئیس آن (استقلال هیئت مدیره) و نسبت مدیران غیر موظف به عنوان متغیرهای مستقل تحقیق مورد بررسی قرار می‌گیرند. هیئت‌مدیره مهم‌ترین نقطه اتکای صاحبان و مدیران شرکت می‌باشند. هیئت‌مدیره به صورت تئوریک وظیفه اداره شرکت در مسیر تأمین منافع صاحبان سهام را بر عهده دارد. قوانین نیز در این رابطه نقش مراقب را به صورت سخت و مطلق بر عهده هیئت‌مدیره گذارنده است. در جریان ورشکستگی شرکت انرون و به دنبال آن سایر افتضاحات شرکتی، هیئت‌مدیره متهم به بی‌تفاوتی نسبت به عملکردهای مدیریت که سبب ورشکستگی شرکت گردید، شدند. در نتیجه، در ایالات‌متحده و بسیاری از کشورها در مورد قوانین مربوط به ترکیب هیئت مدیره، اداره آن‌ها و مسئولیت‌های آنان، تغییرات مهمی به عمل آمد (پاک مرام و دشتی، ۱۳۸۹).

هر سازمان در رسیدن به اهداف خود به میزان قابل ملاحظه‌ای به ایفای وظایف مدیران آن بستگی دارد. امروزه سازمان‌ها در محیطی پویا و متغیر فعالیت می‌کنند، از این رو جهت تداوم فعالیت باید از انعطاف پذیری زیادی برخوردار باشند و این آمادگی را داشته باشند که به صورت هم زمان نسبت به تغییرات محیطی عکس‌العمل مناسب نشان دهند. حسابداری مدیریت به عنوان یکی از سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت نقش مهمی را در این راستا ایفا می‌کند. یک سیستم اطلاعاتی مفید می‌تواند سازمان‌ها را جهت تولید محصولات یا ارائه خدمات با بهای تمام‌شده پایین، کیفیت بالا و ارائه به هنگام یاری رساند (نمازی، ۱۳۷۷). هیئت مدیره مهم‌ترین عامل در کنترل و نظارت بر مدیریت شرکت و محافظت از منابع سهامداران قلمداد می‌شود (فاما و جنسن^۱، ۱۹۸۳). نتایج مطالعات و بررسی‌های انجام‌شده نشان می‌دهد که هیئت‌مدیره در ارتقای، عملکرد و ارزش شرکت نقش بااهمیتی ایفا می‌کند. این نقش از تئوری نمایندگی نشأت می‌گیرد و قدیمی‌ترین نقش هیئت‌مدیره در شرکت است (حساس یگانه و تاجیک، ۱۳۸۷)؛ تقلب‌ها و فرورپاشی‌های اخیر مؤسسات مالی، اهمیت هیئت‌مدیره و نقش آن را به عنوان معتمد سهامداران و خط اول دفاع از حقوق آن‌ها برجسته کرده است (لایتل و همکاران^۲، ۲۰۰۹). در دیدگاه تئوری نمایندگی فرض به این است که مدیران بر اساس منافع شخصی خود عمل می‌نمایند و منافع سهامداران در اولویت امور قرار نمی‌گیرد. این دیدگاه بر اساس این عقیده استوار است که در شرکت بین مالکیت و مدیریت نوعی جدایی وجود دارد و این منجر به هزینه‌هایی می‌گردد که مربوط به حل اختلاف بین مالک و مدیران است (بیلر و مینز^۳، ۱۹۳۲؛ ایزنهارت^۴، ۱۹۸۹). فرض اساسی تئوری نمایندگی تضاد بین مدیر و مالک می‌باشد. در بطن شرکت‌ها، مدیران منابع مالکان را در اختیاردارند و از منابع آن‌ها استفاده می‌کنند (لاندهلم و وینکل^۵، ۲۰۰۶).

¹ Fama and Jensen

² Lightle and et al

³ Berle and Means

⁴ Eisenhardt

⁵ Lundholm and Winkle

تجدید ارائه صورت های مالی

موضوع تجدید ارائه صورت های مالی در نتیجه رسوایی های گزارشگری در متون و مجلات حسابداری بسیار مورد توجه قرار گرفته است دیوان محاسبات آمریکا (۲۰۰۲) افزایش تعداد تجدید ارائه صورت های مالی طی سال های اواخر دهه ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۲ را ۱۷۰ درصد گزارش نموده است همچنین در سال ۲۰۰۴ بازده غیرعادی منفی سهام شرکت های تجدید ارائه کننده در طی دوره یک روز کاری قبل و بعد از اولین اعلان تجدید ارائه حدود ۹.۵ درصد گزارش شده است. فراوانی و اهمیت تجدید ارائه های صورت گرفته در چندین شرکت برجسته این تصویر را در اذعان ایجاد کرده که رویه های حسابداری در حدی که تصور می شود قابل اتکا نبوده و ارزش کار حسابرسان مستقل را نیز زیر سؤال برد. انجام تجدید ارائه صورت های مالی شرکت های بزرگ در بازار سرمایه ایالات متحده آمریکا و کشف دست کاری های بزرگ و تأثیر گذار در سود این شرکت ها منجر به تصویب قانون ساربینز آکسلی توسط مجلس آن کشور در سال ۲۰۰۲ میلادی گردید. در ایران نیز تعداد تجدید ارائه ها قابل توجه هست ولی تاکنون به لحاظ مقرراتی گزارش خاصی در این خصوص منتشر نشده است. تجدید ارائه شاخص برای سرمایه گذاران است که نشان می دهد مدیران قابل اعتماد نیستند و اطلاعات مالی منتشر شده توسط مدیران کمتر قابل اتکا هستند همچنین تجدید ارائه این احتمال را افزایش میدهد که مدیران در انتخاب رویه های حسابداری به شکل فرصت طلبانه از اختیارات خود استفاده کنند. بنابراین انتظار می رود که نگرانی های سرمایه گذاران درباره انتخاب رویه های حسابداری اختیاری مدیران بعد از تجدید ارائه افزایش یابد و منجر به افزایش در ریسک اطلاعاتی اختیاری شود (رحمانی و نجف تومرایی، ۱۳۹۱).

پیشینه پژوهش

لیو و همکاران^۱ (۲۰۲۰) در پژوهش خود به بررسی تأثیر پویایی هیئت مدیره بر موفقیت بلند مدت یک شرکت پرداختند. یافته ها این دیدگاه را تأیید می کند که هم منابع شرکت ها و هم فرآیندهای داخلی که هیئت مدیره را قادر می سازد تا این منابع را برای حل وظایف پیچیده بسیج کند، برای موفقیت بلند مدت یک شرکت حیاتی است. نمه و جیزی^۲ (۲۰۱۸) در پژوهش خود با عنوان تأثیر کار آبی هیئت مدیره بر هزینه های حسابداری که در بین مؤسسات مالی FTSE بین سال های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۵ انجام دادند به این نتیجه دست یافتند که هیئت مدیره با اندازه بزرگ تر و استقلال بیشتر، هزینه های حسابداری بیشتری را برای افزایش ظرفیت نظارت و محافظت از گروه وسیعی از سهامداران پرداخت می کنند.

رحمان و سایما^۳ (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی کارایی ترکیب هیئت مدیره بر عملکرد شرکت: شواهد تجربی از شرکت های تولیدی بنگلادش بین سال های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۶ را مورد بررسی قرار دادند و آن ها به دنبال یافتن کارایی هیئت مدیره از طریق اندازه هیئت مدیره، استقلال هیئت مدیره و تنوع جنسیتی هیئت مدیره بر عملکرد شرکت بودند که نتایج یافته های آنان نشان داد هیئت مدیره های بزرگ در بهبود عملکرد شرکت مؤثر هستند اما استقلال هیئت مدیره و تنوع جنسیتی هیئت مدیره ارتباط معناداری با عملکرد شرکت ندارند که این امر نشان می دهد که سازوکار سازمانی اداره شرکت به ویژه کارایی ترکیب هیئت مدیره بسیار ضعیف است.

جیانگ و همکاران^۴ (۲۰۱۵) به بررسی اثر کیفیت حسابداری بر تجدید ارائه در چین پرداختند. نمونه مورد بررسی آنها شامل ۵۵۷ مشاهده بود. نتایج حاصل از پژوهش بیانگر آن بود که دست کاری سود، احتمال مشاهدات تجدید ارائه ناشی

¹ Liyu et al

² Nehme, R., & Jizi, M

³ Rahman, M., & Saima, N. F

⁴ Jiang et al

از مدیریت سود را افزایش می‌دهد، اما حسابرسی با کیفیت بالا این اثر را محدود می‌کند. با این حال، آنها چنین شواهدی برای تجدید ارائه ناشی از جریان نقدی پیدا نکردند، به عبارتی افزایش کیفیت حسابرسی اثری بر تجدید ارائه ناشی از جریان نقدی ندارد.

فایلس و همکاران^۱ (۲۰۱۴) به ارائه شواهد تجربی از عوامل مؤثر بر تجدید ارائه صورت‌های مالی پرداختند. نمونه مورد بررسی آنها شامل ۲۲۱۲ مشاهده بود. یافته‌های پژوهش نشان داد که ویژگی‌های حسابرسان و شدت تجدید ارائه، بر تکرار تجدید ارائه صورت‌های مالی مؤثر است. همچنین احتمال تجدید ارائه صورت‌های مالی در بین صاحب کاران شرکت‌هایی که توسط مؤسسه حسابرسی کوچکتر حسابرسی شده‌اند، بیشتر است.

برندک و منصوری حبیب آبادی (۱۳۹۸) کارایی هیئت مدیره و عملکرد مسئولیت اجتماعی شرکت: نقش تعدیلی پیشینه دانش مالی مدیرعامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ با استفاده از رگرسیون خطی چند متغیر و داده‌های ترکیبی استفاده شده بود. نتایج آزمون نشان داد که کارایی هیئت مدیره رابطه معنادار با عملکرد مسئولیت اجتماعی شرکت دارد. هرچقدر هیئت مدیره‌ها از کارایی بیشتری برخوردار باشند شرکت‌های نیز در همان جهت عملکرد مسئولیت اجتماعی بهتری از خود نشان می‌دهند. همچنین نتایج فرضیه دوم نشان داد پیشینه مالی مدیرعامل رابطه بین کارایی هیئت مدیره و عملکرد مسئولیت اجتماعی شرکت را تعدیل می‌کند.

لطیفی و جهان‌شاد (۱۳۹۸) در تحقیقی به بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی و مدیریت سود تعهدی و واقعی بر تجدید ارائه صورت‌های مالی پرداختند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که کیفیت حسابرسی بر تجدید ارائه صورت‌های مالی تاثیر منفی دارد در حالی که، مدیریت سود تعهدی و واقعی بر تجدید ارائه صورت‌های مالی تاثیر مثبت دارند. به عبارت دیگر می‌توان گفت در صورت بالا بودن کیفیت حسابرسی، احتمال تجدید ارائه صورت‌های مالی کاهش و در صورت افزایش مدیریت سود تعهدی و واقعی، احتمال تجدید ارائه صورت‌های مالی نیز افزایش می‌یابد.

فرضیه پژوهش

فرضیه: پویایی هیئت مدیره بر تجدید ارائه صورت‌های مالی تاثیر معناداری دارد.

روش پژوهش

پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت، یک پژوهش توصیفی با تاکید بر روابط همبستگی است، زیرا از یک طرف وضع موجود را بررسی می‌کند و از طرف دیگر رابطه بین متغیرهای مختلف را با استفاده از تحلیل رگرسیون تعیین می‌نماید. علاوه بر این در حوزه مطالعات پس رویدادی قرار می‌گیرد و مبتنی بر اطلاعات واقعی صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و سایر اطلاعات واقعی است که با روش استقرایی به کل جامعه آماری قابل تعمیم خواهد بود. برای جمع‌آوری داده‌های متغیرهای پژوهش از صورت‌های مالی شرکت‌ها و از منابع مختلفی همچون نرم‌افزار ره‌آورد نوین و سایت اینترنتی متعلق به مرکز مدیریت پژوهش و مطالعات اسلامی سازمان بورس اوراق بهادار تهران و سایت کدال استفاده شده است. قلمرو زمانی این پژوهش از سال ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ است.

جامعه آماری پژوهش

جامعه آماری این پژوهش شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران هستند. نمونه آماری به روش حذفی و با اعمال شرایط زیر تعیین شد:

¹ Files et al

- ✓ برای رعایت قابلیت مقایسه پذیری آن‌ها، سال مالی شرکت‌ها منتهی به پایان اسفندماه هر سال باشد.
- ✓ طی قلمرو زمانی پژوهش، توقف فعالیت نداشته و دوره مالی خود را تغییر نداده باشند.
- ✓ کلیه اطلاعات مورد نیاز از شرکت‌ها برای پژوهش در دسترس باشد.
- ✓ جزء بانک‌ها و مؤسسات مالی (شرکت‌های سرمایه‌گذاری، شرکت‌های هلدینگ، لیزینگ‌ها و بیمه) نباشند.
- ✓ شرکت‌ها قبل از سال ۱۳۹۴ در بورس پذیرفته شده باشند.
- با مد نظر دادن محدودیت‌های بالا تعداد ۱۰۰ شرکت به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند.

متغیر مستقل

پویایی هیئت مدیره: مطابق با پژوهش لیو و همکاران (۲۰۲۰) از معیارهای (اندازه هیئت مدیره، استقلال هیئت مدیره، سهامداری هیئت مدیره، تنوع جنسیتی هیئت مدیره و فعالیت‌های هیئت مدیره) به عنوان پویایی هیئت مدیره بیان کردند. هر یک از پنج ویژگی هیئت مدیره در هر شرکت اندازه‌گیری می‌شود. سپس هر یک از این خصوصیات هیئت مدیره در هر سال طبقه‌بندی شده و میانه آن‌ها به دست می‌آید و شرکت‌هایی که بالاتر از میانه باشند یک و کمتر از میانه باشند صفر به خود اختصاص می‌دهد.

✓ اندازه هیئت مدیره: در پژوهش حاضر منظور از اندازه هیئت مدیره تعداد اعضای هیئت مدیره شرکت می‌باشد که از صورت‌های مالی و گزارش هیئت مدیره استخراج می‌شود.

✓ استقلال هیئت مدیره: در پژوهش حاضر از نسبت مدیران غیرموظف هیئت مدیره به کل اعضا برای سنجش میزان استقلال اعضا هیئت مدیره استفاده خواهد شد. عضو غیر موظف هیئت مدیره عضوی است که فاقد مسئولیت اجرایی در شرکت است.

✓ تنوع جنسیتی هیئت مدیره: متغیر ساختگی است که اگر حداقل یک نماینده زن در هیئت مدیره حضور داشته باشد عدد یک در غیر این صورت مقدار آن صفر خواهد بود.

✓ سهامداری هیئت مدیره: نسبت سهام متعلق به مدیران در هیئت مدیره.

✓ فعالیت‌های هیئت مدیره: تعداد جلسات هیئت مدیره در یک سال.

متغیر وابسته

تجدید ارائه صورت‌های مالی: متغیر وابسته این پژوهش تجدید ارائه صورت‌های مالی می‌باشد. تجدید ارائه صورت‌های مالی یعنی اقالام صورت‌های مالی سال قبل یا سال‌های قبل به دلیل تغییرات در مانده اقالام یا به دلیل تغییر در طبقه بندی مجدداً ارائه شود. تجدید ارائه صورتهای مالی یک متغیر دو وجهی است در صورت وجود برابر با یک بوده و در صورت عدم تجدید ارائه صورتهای مالی برابر با صفر است.

متغیرهای کنترلی

بازده کل داراییها: قابلیت شرکت‌ها در استفاده از دارایی‌ها، بدون در نظر گرفتن سیاست تأمین مالی شرکت‌ها می‌باشد که یک شاخص از چگونگی سودآوری شرکت‌ها می‌باشد. این نسبت از تقسیم درآمد خالص بر کل دارایی‌ها بدست می‌آید. بازده حقوق صاحبان سهام: جهت محاسبه کمیته حسابرسی در پژوهش حاضر از معیار استقلال کمیته حسابرسی که برابر است با نسبت اعضای مستقل بر کل اعضای کمیته حسابرسی بدست می‌آید. اندازه شرکت: به منظور کنترل اثر اندازه شرکت‌ها، از لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها استفاده خواهد شد.

اهرم مالی: از تقسیم بدهی های بلند مدت به کل دارایی ها بدست می آید.

یافته ها

آمار توصیفی متغیرها

جدول (۱): شاخص های توصیفی متغیرها

پنل الف: متغیرهای پیوسته				
متغیرها	بازده دارایی	بازده حقوق صاحبان سهام	اندازه شرکت	اهرم مالی
میانگین	۰.۱۲۴	۰.۳۲۳	۱۴.۶۲	۰.۶۱۰
میانه	۰.۱۱۱	۰.۲۹۱	۱۴.۳۸	۰.۶۰۵
بیشترین	۰.۶۰۹	۱.۹۵۰	۱۹.۲۱	۱.۸۰۵
کمترین	-۰.۷۸۱	-۱.۶۷۰	۱۱.۲۵	۰.۱۰۶
انحراف معیار	۰.۱۵۰	۰.۴۳۴	۱.۳۲	۰.۲۳۴
پنل ب: متغیرهای گسسته				
متغیر	نوع طبقه	فراوانی	درصد	
تجدید ارائه صورت های مالی	۰	۱۳۸	۲۷/۶۰٪	
	۱	۳۶۲	۷۲/۴۰٪	
پویایی هیئت مدیره	۰	۱۴	۲/۳۳٪	
	۱	۵۸۶	۹۷/۶۷٪	

با نگاهی به جدول (۱) می توان دریافت که میانگین و میانه عمده متغیرها فاصله چندانی باهم ندارند و هر چه مقدار میانگین یک متغیر به میانه آن نزدیک باشد، توزیع آن متغیر به توزیع نرمال نزدیک تر است که در توزیع نرمال، میانگین و میانه بر یکدیگر منطبق هستند. که در بین متغیرها، اندازه شرکت با مقدار (۱۴/۶۲) دارای بیشترین میانگین و بازده دارایی با مقدار (۰/۱۲۴) دارای کمترین میانگین است. با مقایسه انحراف معیار متغیرهای مورد بررسی به این نتیجه می رسیم که متغیر بازده دارایی با مقدار (۰/۱۵۰) نسبت به سایر متغیرها دارای کمترین پراکندگی است و متغیر اندازه شرکت با مقدار (۱/۳۲) دارای بیشترین پراکندگی است و این بدان معناست که این متغیر دارای نوسانات شدیدتری است و با توجه به پنل ب، درصد فراوانی تجدید ارائه صورتهای مالی برابر با ۷۲/۴۰٪ است که نشان دهنده این می باشد که ۷۲/۴۰٪ درصد شرکت ها یعنی حدود ۳۶۲ شرکت دارای تجدید ارائه صورتهای مالی هستند. همچنین درصد فراوانی متغیر پویایی هیئت مدیره ۹۷/۶۷٪ می باشد که نشان دهنده این است که تقریباً ۹۷/۶۷٪ یعنی حدود ۵۸۶ شرکت های مورد بررسی دارای پویایی هیئت مدیره هستند.

آزمون مانایی

مانایی یا نامایی تأثیر اساسی بر توزیع آن متغیر و همچنین بر مدل مورد مطالعه داشته باشد. اجرای مدل رگرسیون با متغیرها و سری های غیر مانا ممکن است نتایج کاذب ارائه کند. برای شناسایی مانایی متغیرها معمولاً از آزمون ریشه ی واحد استفاده می شود. مهم ترین آزمون هایی که در ساختار داده های ترکیبی برای مانایی متغیرها به کار می رود شامل آزمون لوین، لین و چپو و آزمون ایم، پسران و شین است؛ که در پژوهش حاضر از آزمون لوین، لین و چپو برای بررسی

مانایی متغیرها استفاده شده است. نتایج آزمون انجام شده در ارتباط با مانایی متغیرهای تحقیق در جدول (۲) ارائه شده است.

جدول (۲): خلاصه نتایج آزمون ریشه‌ی واحد-آزمون لوین، لین و چپو

متغیرها	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
تجدید ارائه صورتهای مالی	-۶/۲۱	۰/۰۰	مانا
پویایی هیئت مدیره	-۳/۸۴	۰/۰۰۰۱	مانا
بازده دارایی	-۵/۷۸	۰/۰۰	مانا
اهرم مالی	-۶/۶۵	۰/۰۰	مانا
بازده حقوق صاحبان سهام	-۱۰/۱۲	۰/۰۰	مانا
اندازه شرکت	-۱۶/۳۳	۰/۰۰	مانا

خود هم انباشتگی داده‌ها

هرچند شرط مانایی متغیرهای یک رابطه رگرسیونی را می‌توان از طریق تفاضل گیری تأمین کرد، اما کار خاصی برای حفظ اطلاعات بلندمدت در رابطه با سطح متغیرها نمی‌توان انجام داد. اینجاست که هم انباشتگی به کمک ما می‌آید تا بتوان رگرسیونی را بدون هراس از کاذب بودن بر اساس سطح متغیرها برآورد کرد. به زبان ساده هم انباشتگی وقتی پیش می‌آید که دو سری زمانی روی یک طول موج حرکت کنند و در بلند مدت نمی‌توانند دور از هم حرکت کنند و برای آزمون وجود رابطه تعادلی بلند مدت بین دو متغیر یا چند متغیر، از تجزیه و تحلیل هم انباشتگی استفاده می‌شوند. در حقیقت هم انباشته بودن چند متغیر به معنای وجود رابطه‌ای بلندمدت و معنادار و غیر تصادفی بین این متغیرها است. برای بررسی هم انباشتگی در داده‌های ترکیبی، سه آزمون پدرونی، کائو و فیشر (ژوهانسون تعدیل شده) قابل اجرا هستند؛ که در تحقیق حاضر از آزمون کائو استفاده شده است. فرض‌های آماری آزمون هم انباشتگی به شرح زیر است:

فرضیه صفر (H_0): رابطه خطی بین متغیرها در بلندمدت دارای هم انباشتگی نیست.

فرضیه مقابل (H_1): رابطه خطی بین متغیرها در بلندمدت دارای هم انباشتگی است.

جدول (۳): نتایج آزمون هم انباشتگی

روش آزمون	آماره آزمون	Prob	نتیجه آزمون
کائو (Kao) مدل اول	-۵/۲۱	۰/۰۰	فرضیه صفر رد می‌شود

با توجه به نتایج آزمون کائو، مشاهده می‌شود که فرض صفر آزمون رد شده و ترکیب خطی متغیرهای مورد بررسی دارای هم انباشتگی است ($Prob < 5\%$) بنابراین، می‌توان با اطمینان از عدم ایجاد رگرسیون کاذب مدل مورد نظر را در سطح مقادیر برآورد کرد.

آزمون ناهمسانی واریانس

بررسی نتایج حاصل از آزمون ناهمسانی واریانس که با آزمون وایت انجام شد، نشان می‌دهد که سطح معنی داری مقدار آماره، برای مدل تحقیق در سطح خطای کمتر از ۵ درصد، کوچک‌تر از ۰/۰۵ و معنی دار است، به عبارت دیگر فرضیه H_0 مبنی بر همسانی واریانس جملات خطا رد می‌شود، یعنی جملات خطا از واریانس همسانی برخوردار نمی‌باشند (جدول ۴).

جدول (۴): آزمون همسانی واریانس

سطح معنی داری	مقدار آماره	آزمون وایت
۰/۰۰	۳/۰۴	مدل اول

برای تخمین الگوهای اقتصادی، روش‌های متفاوتی وجود دارد. با لحاظ کردن فروض کلاسیک، روش حداقل مربعات معمولی (OLS) بر اساس قضیه گاوس - مارکف بهترین تخمین زننده خطی بدون تورش است؛ اما در صورت وجود ناهمسانی واریانس دیگر روش حداقل مربعات معمولی (OLS) روش مناسبی برای تخمین نیست که از این رو با وزن دادن (Cross-section weights) به رفع آن پرداخته و مدل مناسب برای تخمین آزمون فرضیه‌ها روش حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) خواهد بود.

آزمون هم خطی

هم خطی به معنای وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل می باشد. در صورت وجود هم خطی، ضرایب برآوردی الگو دارای خطای معیار بالایی خواهد بود و در نتیجه این مسأله باعث می شود که تعداد متغیرهای معنی دار در معادله کاهش یابد. در این معادله برای بررسی عدم وجود هم خطی از معیار عامل تورم واریانس (VIF) استفاده شد. وقتی که شاخص تورم واریانس کمتر از ۱۰ باشد، نشان دهنده عدم وجود هم خطی می باشد. با توجه به آزمون معیار تورم واریانس، نتایج نشان می دهد که مقادیر عامل تورم واریانس برای هریک از متغیرهای توضیحی مدل تحقیق ارائه شده کمتر از ۱۰ می باشند؛ بنابراین، مشکل هم خطی در مدل وجود ندارد.

انتخاب الگوی مناسب برای مدل رگرسیون

در استفاده از داده‌های ترکیبی از مدل‌های مختلفی برای آزمون فرضیه‌ها استفاده می شود. این مدل‌ها شامل روش‌هایی مانند مدل اثر ثابت، مدل اثر تصادفی، مدل رگرسیون به ظاهر نامرتب و مدل داده‌های تلفیقی است. همچنین آزمون‌هایی برای تعیین نوع مدل متناسب با داده‌های تحقیق، مانند آزمون چاو (F)، هاسمن و بروش پاگان وجود دارد. برای انتخاب روش مناسب برای تخمین مدل‌های مزبور در مقاطع و دوره‌های زمانی مختلف داده‌های ترکیبی، از آزمون F مقید (چاو) استفاده شده است؛ که خروجی آزمون در جدول ۵ نشان داده شده است. فرض‌های مربوط به آزمون چاو به شرح زیر است:

فرضیه صفر (H_0): همه‌ی عرض از مبدأها در مدل باهم برابرند (ساختار Pool).

فرضیه مقابل (H_1): حداقل یکی از عرض از مبدأها با بقیه متفاوت است (ساختار Panel).

جدول (۵): نتایج آزمون چاو (F مقید) در بررسی مدل فرضیات تحقیق

نوع آزمون	نتیجه آزمون چاو	p-value	آماره F	آزمون چاو
داده‌های ترکیبی Panel date	H_0 رد می شود	۰/۰۰۰۰	۲۱/۳۷	مدل اول

برای انتخاب از میان طرح پنل یا رگرسیون تجمیع شده (تلفیقی) از آزمون F (چاو) استفاده شد به طوری که سطح معناداری آزمون F اگر کمتر از ۵ درصد باشد، پنل انتخاب می شود. همانطور که در خروجی آزمون F مشاهده می نمائید فرضیه صفر مدل رد شده و پنل انتخاب می شود. برای انتخاب از میان روش‌های پنل از آزمون هاسمن استفاده می کنیم. در صورتی سطح معناداری آزمون هاسمن بیشتر از ۵ درصد باشد، مدل اثرات تصادفی و در صورتی که سطح معناداری آزمون هاسمن کمتر از ۵ درصد باشد، مدل اثرات ثابت انتخاب می شود؛ خروجی آزمون هاسمن به شرح جدول ۶ می باشد.

جدول (۶): نتایج آزمون هاسمن در بررسی مدل فرضیات تحقیق

نوع آزمون	نتیجه آزمون هاسمن	p-value	آماره	آزمون هاسمن
اثرات ثابت	H_0 رد می شود	۰/۰۱۳۶	۲۰/۷۸	مدل اول

بررسی آزمون فرضیه‌های پژوهش

فرضیه: پویایی هیئت مدیره بر تجدید ارائه صورتهای مالی تأثیر معناداری دارد.

جدول (۷): نتایج تخمین فرضیه تحقیق

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد ضرایب	آماره t	سطح معناداری
پویایی هیئت مدیره	-۱.۳۴۲۷۶۴	۰.۲۰۶۱۵۹	-۶.۵۱۳۲۵۳	۰.۰۰۰۰
بازده دارایی	۰.۳۵۰۴۶۴	۰.۱۸۳۰۹۷	۱.۹۱۴۰۸۸	۰.۰۵۶۲
بازده حقوق صاحبان سهام	۰.۱۰۵۰۶۹	۰.۰۵۵۴۷۹	۱.۸۹۳۸۳۰	۰.۰۵۸۹
اندازه شرکت	-۰.۰۵۵۸۳۳	۰.۰۳۶۶۸۷	-۱.۵۲۱۸۸۴	۰.۱۲۸۷
اهرم مالی	۰.۰۸۶۰۶۱	۰.۱۲۲۴۳۷	۰.۷۰۲۹۰۴	۰.۴۸۲۸
عرض از مبدا	-۱.۲۱۲۵۳۷	۰.۶۱۳۱۸۶	-۱.۹۸۰۶۷۰	۰.۰۴۸۲
ضریب تعیین	۰.۷۸			
آماره اف و سطح معناداری آن	(۰.۰۰۰) ۲۳۶۶۱			
دوربین واتسون	۱۶۲			

در بررسی معنی دار بودن کل مدل با توجه به اینکه سطح معناداری آماره F از ۱ درصد کوچکتر است (۰/۰۰) لذا مدل معنی دار بوده و فرضیه H_1 آزمون F در سطح اطمینان ۹۹ درصد پذیرفته می شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۰/۷۸ درصد متغیر کمیته حسابرسی، توسط متغیر توضیحی تبیین می گردد. علاوه بر این به منظور بررسی همبستگی جملات خطا باید به میزان آماره دوربین واتسون توجه نمود. چون مقدار آن $1/62$ بین بازه قابل قبول قرار دارد، فرض همبستگی جملات خطا رد می شود. با توجه به نتایج آزمون فرضیه، متغیر پویایی هیئت مدیره با توجه به اینکه سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد است، که نشاندهنده رابطه معنادار با تجدید ارائه صورتهای مالی شرکت است. یعنی به عبارتی پویایی هیئت مدیره بر تجدید ارائه صورتهای مالی تأثیر معناداری دارد. و از آنجایی که ضریب آن منفی است این تأثیر بصورت معکوس است و با افزایش پویایی هیئت مدیره تجدید ارائه صورتهای مالی نیز کاهش پیدا می کند. لذا فرضیه تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می شود. همچنین متغیرهای کنترلی بازده دارایی بازده حقوق صاحبان سهام با توجه به سطح معناداری کمتر از ۱۰ درصد در سطح اطمینان ۹۰ درصد رابطه معناداری با تجدید ارائه صورتهای مالی دارند. اما اندازه شرکت و اهرم مالی به سطح معناداری بزرگتر از ۵ درصد رابطه معناداری با تجدید ارائه صورتهای مالی ندارد.

بحث و نتیجه گیری

تجدید ارائه صورت های مالی نوعی از تحریف است که به دلیل نبود اصول پذیرفته شده حسابداری یا گزارشگری مالی رخ می دهد. تجدید ارائه، اعتبار گزارش های مالی آینده شرکت را زیر سؤال می برد، بدلیل اینکه قبلاً اطلاعات مالی با کیفیت پایین منتشر شده است. این افزایش در تجدید ارائه صورتهای مالی و زیان متعاقب سهامداران، نظارت عمومی قابل توجه بر حسابرسان در جهت حصول اطمینان از کیفیت صورتهای مالی را می طلبد. مهم ترین علل تجدید ارائه صورتهای مالی شامل شناسایی درآمدها، ذخایر، بیش از اندازه گزارش کردن دارایی ها، سرمایه کردن نادرست برخی از مخارج، مخارج تجدید ساختار، ارائه کمتر از واقع بدهی ها یا کاهش ارزش دارایی هاست. جایگاه هیئت مدیره شرکت

به‌عنوان نهاد حمایت‌کننده و دارنده نقش مراقبت و نظارت بر کار مدیران اجرایی به منظور حفظ منافع مالکیتی سهامداران، دارای اهمیت ویژه‌ای است. رمز موفقیت یک شرکت در گرو هدایت مطلوب آن است، به‌گونه‌ای که می‌توان ادعا کرد راز جاودانگی شرکت‌های معروف و خوش نام در برخورداری آن‌ها از یک هیئت مدیره مؤثر و کارا نهفته است. هیئت مدیره شرکت، قلب آن محسوب می‌شود. پس باید همواره سالم و شاداب باشد و خوب تغذیه گردد. از این رو هدف این تحقیق بررسی این موضوع است که آیا پویایی هیئت مدیره بر تجدید ارائه صورتهای مالی تاثیر دارد یا نه؟ جامعه آماری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ و با استفاده از اطلاعات ۱۰۰ شرکت و روش رگرسیون خطی چند متغیره به آزمون فرضیه پرداخته شد که نتایج آزمون نشان داد با توجه به نتایج آزمون فرضیه، متغیر متغیر پویایی هیئت مدیره با توجه به اینکه سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد است، که نشان دهنده رابطه معنادار با تجدید ارائه صورتهای مالی شرکت است. یعنی به عبارتی پویایی هیئت مدیره بر تجدید ارائه صورتهای مالی تاثیر معناداری دارد. و از آنجایی که ضریب آن منفی است این تاثیر بصورت معکوس است و با افزایش پویایی هیئت مدیره تجدید ارائه صورتهای مالی نیز کاهش پیدا می‌کند. لذا فرضیه تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می‌شود. یعنی به عبارتی پویایی هیئت مدیره بر تجدید ارائه صورتهای مالی تاثیر معناداری دارد. پس فرضیه تحقیق تایید می‌شود. که نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق لیو و همکاران (۲۰۲۰) همسو است. با توجه به نتایج آزمون فرضیه و تاثیر پویایی هیئت مدیره بر تجدید ارائه صورتهای مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پیشنهاد می‌شود که شرکت‌ها از هیات مدیره‌هایی با پویایی بالا استفاده کنند هیئت مدیره‌ای از پویایی بالایی برخوردار است که اندازه هیئت مدیره آن بزرگ و دارای استقلال باشد، نسبت سهام متعلق به مدیران در هیئت مدیره بیشتر باشد، از حضور زنان در هیئت مدیره استفاده کنند یعنی هیئت مدیره تنوع جنسیتی داشته باشد و تعداد جلسات بیشتری در طول سال مالی برگزار کنند و وقتی این موارد رعایت شد یک هیئت مدیره از پویایی بالایی برخوردار است که این پویایی باعث کاهش تجدید ارائه صورتهای مالی نیز می‌گردد. برای پژوهش‌های آتی می‌توان پیشنهاد که نقش هزینه‌های غیرعادی حسابرسی را بر رابطه بین پویایی هیئت مدیره و تجدید ارائه صورتهای مالی بررسی کرد.

منابع

- ✓ برندک، سجاد، منصوری حبیب آبادی، فاطمه، (۱۳۹۸)، کارایی هیئت مدیره و عملکرد مسئولیت اجتماعی شرکت، نقش تعدیلی پیشینه دانش مالی مدیرعامل، چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۲، شماره ۱۹، صص ۱۰۸-۱۲۷.
- ✓ پاک مرام، عسگر، دشتی، جعفر، (۱۳۹۱)، حاکمیت شرکتی و هیئت مدیره، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب، چاپ اول.
- ✓ پروین، سپیده، (۱۳۹۷)، بررسی تاثیر کارایی هیئت مدیره بر مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی علامه نایینی.
- ✓ حساس یگانه، یحیی، تاجیک، کامران، (۱۳۸۷)، حاکمیت شرکتی، هیئت مدیره و تعامل با محیط. ماهنامه حسابداری، شماره ۲۰۵، صص ۶۲-۶۸.
- ✓ حساس یگانه، یحیی، معیری، مرتضی، (۱۳۸۷)، حاکمیت شرکتی، حسابرسی و کمیته حسابرسی، نشریه حسابداری، شماره ۲۰۰، صص ۵۷-۶۶.
- ✓ رحمانی، علی، نجف تومرایی، المیرا، (۱۳۹۱) تجدید ارائه صورت های مالی و ریسک اطلاعاتی، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، شماره ۳۴، صص ۳۳-۵۴.
- ✓ لطیفی، علی، جهانشاد، آریتا، (۱۳۹۸)، تاثیر کیفیت حسابرسی و مدیریت سود تعهدی و واقعی بر تجدید ارائه صورت های مالی، تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۴، صص ۶۳-۹۰.

- ✓ نمازی، محمد، (۱۳۷۷)، بررسی سیستم هزینه یابی بر مبنای فعالیت در حسابداری مدیریت و ملاحظات رفتاری آن، فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۲۶، صص ۷۱-۱۰۶.
- ✓ Berle, A. and Means, C. (1932). "The Modern corporation and private property". New York: Macmillan, 9, 92.
- ✓ Cross, M. B., E. L. Robinson, K. J. Salhus, J. A. Zapalka, & W. C. Pickering. (2004). Restatement of Financial Statement: Selected Legal and Accounting Issues. Washington, DC.
- ✓ Fama, E. and M. Jensen (1983). "Separation of ownership and control". Journal of Law and Economics, Vol. 96, pp. 902-992.
- ✓ Files, R. , Sharp, NY. and Thomson, A.M. (2014). Empirical evidence on repeat restatements, Accounting Horizons, Vol. 28, 93-321.
- ✓ Jiang, H. , Habib. , A and Zhou, D. (2015); "Accounting restatements and audit quality in China", Advances in Accounting incorporating Advances in International Accounting, Vol. 31, pp. 125-135.
- ✓ Lightle, S., Baker, B., and J. F. Castellano. (2009). "The Role of Boards of Directors in Shaping Organizational Culture". The CPA Journal. Vol. 12, Pp. 62-19.
- ✓ Liyu, H. Rong, H and Elaine, E. (2020). Board influence on a firm's long-term success: Australian evidence, Journal of Behavioral and Experimental Finance, 27. 100327, ISSN 2214-6350.
- ✓ Lundholm, R., & Van Winkle, M. (2006). "Motives for disclosure and non-disclosure: a framework and review of the evidence". Accounting and Business Research, 96 (sup2), 99-92.
- ✓ Nehme, R., & Jizi, M. (2018). The efficiency of corporate boards and firms' audit fees: the case of the FTSE financial institutions. Pacific Accounting Review, 30(3), 297-317.
- ✓ Rahman, M., & Saima, N. F. (2018). Efficiency of Board Composition on Firm Performance: Empirical Evidence from listed Manufacturing Firms of Bangladesh. The Journal of Asian Finance, Economics and Business, 5(2), 53-61.
- ✓ Romanus, RN. , Maher, JJ. and Fleming, D.M. (2008). Auditor industry specialization, audit changes, and accounting restatements, Accounting Horizons, Vol. 22, No 4, 389-413.
- ✓ Woidtke, T. Yeh, Y.H. (2013), The role of the audit committee and the informativeness of accounting earnings in East Asia, Pacific-Basin Finance Journal 23 pp. 1-24.